Tal til Erindring af
H. Otto Fridrik Müller,
holden af Lorenz Hansen.
1787.

RBR Holt 00520

CXII

Henry Lynge

BIBLIOTHECA
CARCINOLOGICA
L.B. Holthuis

TALE

TIL ERINDRING

AF

HERR

OTTO FRIDERIK MÜLLER,

FORDUM K. M. CONFERENTS-RAAD, &c.

DA HANS GIBS-BRYSTBILLEDE, SKIENKET AF HANS EFTERLADTE ENKE-FRUE, BLEV I RIBE-SKOLE HÖITIDELIG OPSAT DEN XXX JULII MDCCLXXXVII.

HOLDEN AF

LORENS HANSSEN,

RECTOR VED SKOLEN I RIBE.

KIÖBENHAVN.

TRYKT HOS JOHAN FREDERIK SCHULTZ,

KONGELIG UNIVERSITETS BOGTRYKKER.

FORERINDRING.

Det er ei ubeſkeden Selvtillid, der har været Aarſag til denne Tale, eller at den offentlig lader ſig ſee. Som Rector ved den Skole, der ſkyldte den Salige afdöde Hr. Conferents Raad ſaa meget, maatte det være min Pligt, iſær ved den Leilighed det ſkeede, at ſöge efter Evne at ære hans Minde. Og hans den Gang levende nu Salige Frues billige Önſke, at hvad, der blev ſagt til

hendes fortiente Mands Roes, maatte vorde offentlig bekiendt, burde jeg ei ſige Nei. Maatte jeg kun have været ſaa heldig, at Talen ei ſkulde anſees uværdig Mandens Fortieneſter!

Forfatteren.

Jeg

Jeg fremtræder i Dag i *Deres* Forſamling, *Höiſtærede Medborgere!* opfordret af den helligſte Pligt. Vor Skole byder mig at hædre en fortient Medborgers Minde, hvis Navn med Rette bör være den uforglemmelig.

Svag föler jeg mig, jeg erkiender det, til en ſaa höitidelig og vigtig Forretning: Men mangler jeg endſkiönt den Veltalenhed, ſom en ſaa anſeelig Forſamling, og ſaa berömt en Mands Fortieneſter billigen kunde fordre, det maa dog ei afholde mig fra at vove et ſvagt Forſög paa at ſkildre hans fieldne Fortieneſter, og ofre hans Minde den Tak, ſom Erkiendtlighed byder.

Faa vare til alle Tider de Ædle iblant Menneſkene, ſom, drevne af en roesværdig Videlyſt, opofrede deres Tid allene til Videnſkabernes Fremme, og ved den ſtille nattlige Lampe forſkede efter hidtil ubekiendte Sandheder, for at antænde Lys for deres Medmenneſker. — Endnu mindre har Antallet været af dem, ſom, efterat have lykkelig overvundet de Hindringer, der ſom ofteſt möde Videnſkabernes Dyrkere paa deres tornefulde Vei, naar de tænke tilbage paa de Möiſommeligheder, der ſaa ofte nedtrykke Modet paa den ellers utrættede Muſernes unge Sön, da enten kunne eller ville komme ham til Hiælp, og ved paſſende Underſtötnelſe aabne ogſaa for ham Veien til Ærens Tempel. Hvor ubilligt da, om ei fortient Hæder ſkulde ydes hans Navn, ſom af priſelig Iver for Videnſkaberne, der ei allene ſkienkede ham ſaa mangen uſkyldig Lyſt, men endog gav ham ſaa ſtort Navn og Rang blant Europæ Lærde, og af Kierlighed til den Skole, der plantede hos ham Sæden dertil, har villet give endog ufödte Slægter Adgang til ſamme Lykke.

Dette

Dette er det, der i Dag opfordrer mig til at tale.

OTTO FRIDERIK MÜLLER, en Mand, der ved fieldne Indfigter havde erhvervet fig en udmærkende Agt ei allene blant fine Medborgere; men hvis fande Værd endog Udlændinge med Höiagtelfe erkiende, er den, hvis Minde denne Time er opofret. — Jeg frygter ei, at mine *Tilhörere* fkulde miskiende min Henfigt. — Jeg vil lade Sagen felv og Sandheden tale, og den fkal være ftærk nok til at retfærdiggiöre mig. — Laaner mig, *Höiftærede Tilhörere! Deres* Opmærkfomhed; jeg vil föge at fæfte Öie paa hvad, der i vor fortiente Medborgers Liv fra hans Ungdom af kunde fortiene at bemærkes; jeg vil föge af diffe famlede Træk at fremftille et Skilderie af hans Fortieneſter. — Skulde Koloriten ei være ftærk og mandig; fkulde Gevandtet ei være ædelt nok og fin Gienftand værdigt; da ville *Deres* Godhed bære over med en uövet Talers Ufuldkommenhed! Jeg vil i det mindfte föge at træffe Liigheden, og det er dog

Hovedſagen i et Stykke, der ſkal tiene til at bevare en elſket og æret Mands Minde.

Det har været mange ſtore Mænds Skiebne, at deres Ungdom har maattet kiæmpe med Fattigdom og Mangel. Men ſaa viis er Forſynets Beſtyrelſe i Verden, at af de ſtörſte Uheld ofte fremſpirer en Sæd til Tuſendes Vel, og at hos enkelte Menneſker de Gienvordigheder, der maatte ſynes at ſkulle nedtrykke Mod, Flid og Virkſomhed, ofte maa være et Middel til at ſætte de hos Menneſket ſlumrende Evner i Bevægelſe, og hæve dem til den Grad af Fuldkommenhed, ſom de under lykkeligere Omſtændigheder aldrig ſkulde have opnaaet. — Det er ſaa Menneſkets Natur, det ſvage Menneſkes! hvis aandelige Deel ſaa meget betynges af Stövets Lænker, at han föler hos ſig en vis Modbydelighed til at handle, og være virkſom, naar ei Omſtændigheder nöde ham til at anvende de Kræfter, ſom Skaberen har nedlagt hos ham. Ei uden viſe Aarſager har derfor Naturens Herre ladet Jorden villigere frembære Torne og Ukrud, end nyttige Vexter; derfor har han ſat Menneſket i Strid med

Ele-

Elementerne, med Udyr og anden Uheld, paa det at Nödvendigheden ſkulde drive ham til at dyrke den Forſtand, der ſaa meget oplöfter ham over Dyret, og ſom uden ſaadanne Anledninger aldrig vilde ſvare til ſin Henſigt. Denne Trang, denne Nödvendighed til at afhiælpe ſamme, har Verden alle ſine Opfindelſer og Konſter, denne har den ſaa mange af ſine fortræffeligſte Menneſker at takke. Drevet af den, föger Geniet at hæve ſig over de Hindringer, der modſætte ſig dets Fart; Vanſkelighederne ſelv anſpore det, og uſtandſet af dem, gaaer det med uafbrudte Skridt frem mod Maalet: liig Skibet, der endogſaa mod Vinden krydſer ſig frem, og trods Modbör ſelv fremſkydes til den forönſkede Havn.

Det var og vor Müllers Skiebne i hans Ungdom at pröve denne Uheld; hvis man ellers kan kalde ſaa de Omſtændigheder, der lade os blive i en lykkelig Uvidenhed om et overflödigt og mageligt Livs Forföreliſer, og hvis Rod, endſkiönt bitter, bærer ſaa önſkelige Frugter.

Er det, som *Seneca* siger, et himmelsk og Guddommen selv forlystende Syn, at see en dydig Mand standhaftig at udholde Lykkens Anfald, som han maa kiæmpe med, hvor behageligt da for den, der glædes ved at studere Menneskets Historie, at følge store Mænd igiennem de forskiellige Optrin i Livet; see dem i Strid med Modgang; skue dem kiæmpende med Besværligheder, modig at overstige de Anstöd, som Lykkens Umildhed lægger dem i Veien, og endelig öine dem med fordoblet Glands at glimre paa Lykkens og Ærens Tinding.

Föd i en hverken ved Lykkens Gaver eller Anseelse udmærket Stand, synes det at være vor Müllers Bestemmelse at gaae ubemærket igiennem Livet, og, som den störste Hob af Menneskene, i en liden og indskrænket Kreds allene at sysselsættes med de deri forekommende Pligter.

Hans Fader, Hoftrompeter *Joachim Nicolaus Müller*, en Sön af *Heinrich Nicolay Müller*, Rector i Sondershausen, der i maadelige Vilkaar foruden ham havde mange Börn, vilde ei været i Stand til at give

ham

ham den Opdragelſe, der kunde hæve ham over hans Stand; men Forſynet, der i ſine Virkninger ei er bundet til viſſe Midler, betiener ſig tit af ringe, og for det kortſynede Menneſke utilſtrækkelige Redſkaber for at frembringe ofte de herligſte Öiemeed. En Morbroder, ſom ſelv endnu ingen Lykke havde giort, og ſelv intet havde tilovers; en fattig Enke, ham ganſke uvedkommende, maa i Forſynets Haand blive Midler til at opdrage en for Staten ſaa duelig Borger.

Niels Laurids Udſen, Cantor og Hörer her ved Skolen, og hans Morbroder, modtog ham 1743, da han var 13 Aar gammel, af hans Forældre, og opofrede ham til Videnſkaberne ved at ſætte ham her i Skolen. Underſtöttet af adſkillige Veltænkende af Byen, ſom gave ham frit Bord, og forreſten underholdt af hans Morbroder, var der nu for det förſte förget for hans Ungdom; men kort varede for ham diſſe glade Udſigter. Angrebet af en den Tid graſſerende epidemiſk Sygdom blev hans Morbroder bortkaldet fra ham, og efterlod ham hiælpelös i en fremmed Bye. Blottet for Underſtöttelſe maatte han have

for-

forladt den Bane, han allerede med Held havde begyndt at betræde, hvis han ei havde fundet en uventet Velgiörerinde, der med en ſand Moders Ömhed ſörgede for ham paa en Tid, da Hiælp var ham ſaa vigtig. — Og hvi ſkulde jeg fortie hendes Navn, der med ſaa ædel en Selvfornegtelſe antog ſig en Forladt, og deelte ſin i ſig ſelv liden Mundbid med ham? Er, efter vor guddommelige Religions ſtörſte Lærers Udſigende, en Drik Vand, ſkienket af ſand Menneſke-Kierlighed for den Törſtige, en Handling, ſom ei ſkal favne ſin Lön, hvad Værd maa ſamme da faae, naar den godgiörende Haand tager ſamme fra ſin egen næſten ſmægtende Mund, for at lædſke ſit endnu mere trængende Medmenneſke? *Madame Aſtrup*, en efterladt Enke af forhen værende Hoſpitals-Præſt Hr. *Aſtrup*, var den, der paa den ædelmodigſte Maade antog ſig ham, da hans Morbroder paa ſin Döds Seng beklagede denne ſin Söſter-Söns efter al Anſeende foreſtaaende ynkværdige Skiebne — Hun tog ham til ſig i ſit Huus, ſörgede ſom en Moder for hans Fornödenheder, ja ſaavidt hendes ringe Evne tillod, for-

ſyne-

ſynede ham med alt, hvad hans Kaar i de mindre overdaadige Tider nödvendig behövede.

De tilgive mig, *Höiſtærede Tilhörere*, at jeg ei har kunnet efterlade offentlig at yde en ſaa værdig Kone den Agtelſe, ſom Dyden fortiener. End lever hun iblant os i en hæderlig Alderdom, og i en glad Samvittigheds Vidnesbyrd nyder fortient Lön for den megen i Stilhed udövede Dyd. Er vor Skole ſkiönt ei i Stand til at gienġielde den Andeel, ſom hun har havt i vor Müllers, ja foruden ham flere Diſciplers Skiebne, ſaa ſkal den dog altid med Tak erkiende, hvor meget den derfor evig ſkylder hende.

Det er en Anmærkning, ſom de, der ſtudere den menneſkelige Siel, ofte have havt Leilighed at giöre; at ſtore Mænd ei ſtrax i Ungdommen röbe de herlige Sindsgaver, ſom hos dem ere nedlagte; men at de til en Tid ligeſom ſove hos dem, og förſt ved given Leilighed bryde frem.

Men ſom det paa den eene Side er viſt, at Geniet ofte ſkiuler ſig under et Væſen, der for den ei dybt ſkuende Menneſke-Kiender kunde ſynes at

være

være Dumheds Mærke, saa fremglimter derimod tit hos Barnet og Ynglingen ubedragelige Straaler af den ham medfödte store Forstand og herlige Siele-Evner.

Ingen af Delene fandtes hos vor *Müller* i hans Ungdom, hverken hiin bedragelige Dösighed, der sætter Tilskueren i Uvished, enten han seer Genie eller Dumhed; ei heller denne hurtige Forstand, denne spillende Vittighed, der giver saa meget at haabe; men og saa meget at frygte. Derimod fandtes hos ham de langt sikrere Mærker, hvoraf man med temmelig Vished kan forudsee den tilkommende arbeidsomme, flittige og for Staten og Videnskaberne duelige Mand. En sund Forstand: Lyst til Arbeide: Flid i sit Kalds Pligter: en ædel Ærelyst: og en tilladelig, ja roesværdig Iver for at udmærke sig blant sine Liige ved hvad, som er roesværdigt og godt. Saa vidne om ham de endnu levende, som have kiendt ham i hans Skolegang: Saaledes finder jeg ham i Skolens Protokoller udmærket ved de Stipendier og Agtelses-Tegn, som en retsindig Skolens Lærer ei tildeeler uden værdige og fortiente; og som man desmindre kan

mis-

miskiende hos Skolens da værende berömmelige Rector, *Christian Falster*, hvis Navn formedelst hans Aarvaagenhed og Omhu for Skolens Bedste altid skal blive i varigt Minde. Et Beviis paa hans Flittighed og Arbeidsomhed giver og den Flid, han anvendte, for at nytte sine Frietimer, paa Musiken, denne yndige Konst, der synes eene at være dannet for at forsöde Livets Möisommeligheder, og formedelst sin vældige Indflydelse paa Sielen, og den behagelige Beskieftigelse, den giver samme, er frem for mange andre i Stand til at faae det af Arbeider udmattede Sind til at glemme Livets Byrder. Musiken vandt tidlig vor unge Mülers Opmærksomhed og Tilböielighed: paa den anvendte han de Timer, som hans Studeringer lode ham have frie til Vederqvægelse og Opmuntring. Hans Morbroder, som Skolens Cantor og Musikkyndig, gav ham deri de förste Grunde, og efter hans Död anvendte han, hvad han af sine, vist nok smaa, Skole-Indkomster kunde spare, til videre at dyrke en saa ædel Konst,

Og

Og dömmer ei, *Höiſtærede Tilhörere!* at det er ubetydeligt eller uvigtigt, i en berömt Mands Liv at anföre ſlige, ſom maaſkee mangen een maatte ſynes, ſmaa Ting. Saa tænkte ei hine gamle viiſe Græker, dem vi ſaa billigen ære for deres mange efterladte Forſtands, Vittigheds og Konſtens Verker. De anſaae det ei for uanſtændigt at anföre blant deres ſtörſte Mænds Dyder deres Kyndighed i Muſiken, ſom hiin gamle Romerſke Biograph *Nepos* rigtigen anmærker i Anledning af den berömte *Epaminondas*. Ja deres ſtörſte Lovgivere have anſeet denne Konſt ei at være deres Agtſomhed uværdig, men ved offentlige Love beſtyret dens Brug, og troet ei uden Grund, at den, ved at indgive Menneſket mildere Følelſer, ledede det til Sædelighed og Dyd. — Men ville vi end ei indrömme denne Konſt ſaa meget ſom hine Gamle, ſaa bliver den dog, betragtet blöt ſom en Forlyſtelſe, en af de uſkyldigſte og Menneſket anſtændigſte. Og for Menneſke-Kienderen hvor behageligt at ſee hos det unge Menneſke ſaadanne Tilböieligheder, der en-

ten

ten ere virkelige Dyder, eller kunne blive Grundlæg dertil.

Mon ei den Unges Tilböielighed til Muſik, og andre den beſlægtede ſkiönne Konſter, vidner om ædlere Fölelſer end dem, der ſædvanligen beherſke det unge Hierte. At ſee ham affondre ſig fra ſpögende og ſtöiende Selſkabsbrödre, for i Eenrum at beſkieftige ſig med frivilligt Arbeide, kan ei andet end give velgrundet Haab om Arbeidſomhed og Lyſt til Forretninger. At ſee ham nægte ſig ei allene tilladelige Fornöielſer, men endog Fornödenheder, for at anvende det ſaaledes ſammenſparede paa nyttige Videnſkaber, vidner det ei om en ædel Lærvillighed: en paa den Alder ligeſaa gavnlig, ſom ſielden Sparſommelighed, der ſaa meget mere fortiener at roſes, jo mere den kortſynede Ungdom er tilböielig til ved unyttige Udgifter at ſpilde det, der nyttigere kunde anvendes paa at lægge Grund til dens tilkommende Lykke? Den der desuden veed, hvor mange, undertiden befynderlige Midler Forſynet ofte betiener ſig af til at

fremme et Menneſkes Vel, vil ei anſee for ubetydelige ſlige, endog mindre Fuldkommenheder.

Unægteligt er det, at Muſiken i vor Mülers Liv har været et Middel ei allene til anſtændigere Underholdning i hans förſte Akademiſke Aar, men endog lagt Grund til hans Velfærd; da hans Indſigt deri ſkaffede ham Adgang til formaaende Velyndere, hvilket ſiden havde betydelig Indflydelſe i hans följende lykkeligere Omſtændigheder.

Men lader os forlade den ubetydelige Bane, paa hvilken vi hidindtil have ſeet ham. Det Liv, et ungt Menneſke i hans förſte Ungdoms og Lærdoms Aar förer, er, ſaa indſkrænket; den Forbindelſe, han ſtaaer i med Staten og andre Mennefker, ſaa ſvag, at der paa den Tid ei er meget at ſige om ham. Hans Dyder og Handlinger (thi viſt har han paa den Tid Pligter at opfylde) blive ſaa lidet bemærkede, at det for den, der ſiden vil oplyſe hans Liv, bliver vanſkeligt at erfare noget derom.

Lader os följe ham paa hans Akademiſke, og ſiden hans Lærdoms og Æres Bane, vi ſkulle

da

da ſee ham ſvare til det gode Haab, ſom hans Ungdom har givet. Fem Aar var han en Lærling her i Skolen, og med den Flid, ſom vi have hört, giorde ſaa haſtig Fremgang i Sprog og Videnſkaber, at han af Skolens da værende berömmelige Rector, *Chriſtian Falſter*, blev 1748 kiendt værdig at forſendes til Univerſitetet.

Hvor vigtigt et Skridt for den ſtuderende Unge er denne Forflyttelſe! Liig Fuglen, der forgende flagrer i Buuret, önſker han, jo för jo heller, at bryde Skole-Tvangens Lænker, og iler med utaalmodige Önſker den Dag imöde, der fætter ham, ſom han meener, i Frihed. Men viid, ubetænkſomme Unge! at farlig er den Frihed, ſom du da lover dig. Viid! at Friſtelſer da i Mængde omringe dig, ſom en modnere Alder vil bebreide dig, alt for ofte at være overvundet af. Viid! at da udvides din Virkſomheds og dine Pligters Kreds, hvis Opfyldelſe, om du tænker ædelt, vil ſkaffe dig forhen ukiendte Sorger. Viid! at vigtige ere dine förſte Skridt, ſom du, dig ſelv overladt,

giör frem paa Livets Bane, og at for det meeſte dit følgende Livs Held eller Uheld beſtemmes af ſamme. — O hvor lykkelig den! ſom en god Opdragelſe, heldige, af et naadigt Forſyn ſtyrede Omſtændigheder, og en trofaſt Vens Raad bevare for de da overalt mödende Skiær, og forebygge; at ei Uſkyldigheden lider Skibbrud. — Vor Mürler betræder nu denne nye Bane. Berövet den Underſtöttelſe, ſom formuende Forældre eller rige Paarörende kunde give, er han vel fri for de Friſtelſer, ſom Overflödighed alt for ofte lægger for den uerfarne Unges Fod; men Mangelen har og ſine Friſtelſer, og hvor mangt et haabefuldt ungt Menneſke er, af ſamme nedtrykt, blevet modlöſt, forvildet, ja tabt for Staten! Hvor tungt paa den eene Side at förge for Livets förſte Fornödenheder, og paa den anden beholde Siels Fyrighed nok til at arbeide paa ſine Indſigters Förögelſe! Dog, han overvinder diſſe Vanſkeligheder. Han föger ved Underviisning at fortiene ſit Bröd, og hans Kyndighed i Muſiken giver ham Leilig-

hed

hed til med mindre Besværlighed at erhverve ei allene det nödvendige; men endog anstændige.

To Aar har han saaledes tilbragt i en roesværdig Arbeidsomhed, anvendende paa sine Studeringers Fortsættelse de Timer, som levnedes ham fra den Omsorg, han skyldte sit Ophold, da han ved at værdiges Plads paa *Borches* Collegium, en Forfremmelse, der altid giver Formodning om tidlige Fortieneſter, skaffedes mere Leilighed til at dyrke Videnskaberne, i det den fritog ham for alt for ængstelige og möisomme Nærings Sorger.

Den Deel af Videnskaberne, han först bestemte sig for, var Theologien. Hans Flid visste sig og heri. Baade i det tydske og danske Sprog övede han sig i den Veltalenhed, som til geistlige Embeder udfordres: og hvo kan tvivle paa, at han og heri vilde have udmærket sig, da endog endeel af Statens Mægtige ærede allerede hans Styrke deri. Men Hindringer lagde sig i Veien for hans Önsker, og heldige Omstændigheder ledede ham paa

en anden Bane, paa hvilken det ſkulde blive hans Lod at glimre.

Antaget ſidſt i Aaret 1753, ſom Hofmeſter ved den afdöde Statsminiſters Greve *Schulins* unge Sön lagde han ſig, for at opfylde de ham i dette Embede paaliggende Pligter, efter de ſmukke Videnſkaber, Sprog og Lovkyndighed, i hvilket ſidſte han og i Aaret 1760 ved offentlig Examen aflagde en ærefuld Pröve paa ſine deri erhvervede Indſigter.

Den Leilighed, han havde, ſom Hofmeſter ved den unge Greve, jevnlig at opholde ſig paa Landet i den yndigſte Egn af *Siælland*, ledede efterhaanden hans, for Naturens Yndigheder fölſomme Siel til at betragte og blive fortrolig med dens Underverker, ſom han hver Dag havde for Öine, og ved egen Underviisning og Bekoſtning ſögte han at kiende de hidtil alt for ſkiulte Skatte, hvormed Naturen har beriget Fædrenelandet. Hans ſtrax i Aarene 1762. 63 og 64 udarbeidede Afhandlinger og Verker i Naturhiſtoriens Fag viſe

og

og, med hvor utrættet og heldig Flid han ſtrax i Förſtningen har arbeidet ſig frem i denne endnu da halvmörke og höiſtbetværlige Videnſkab. Og tillader mig, *Höiſtærede Tilhörere!* at jeg udbreder mig lidt over denne Sag, da det er deri, vor Müller ſaa meget har udmærket ſig.

Forſvundne ere de (Tak være Forſynet!) hiint mörke Barbaries Tider, da Dumhed og Vankundighed til Trods for Fornuften ſvingede deres frygtelige Jern-Septer: da Konſter og Videnſkaber kiendtes næſten ikke af Navn, eller indſluttedes i mörke og melankolſke Kloſtere, hvor Adgangen til dem var tilſperret for enhver, der ei var indviet blant diſſe Videnſkabernes Bevarere, der rugede ſom Drager over ubrugte Skatte: da iſær denne i det menneſkelige Liv ſaa nyttige og uundværlige Videnſkab, Phyſiken med ſine forſkiellige Deele, var en af den menneſkelige Forſtand næſten ganſke udyrket Mark, og den, ſom giorde nogle ſvage Forſög paa at drage den frem af Mörket, blev af den overtroiſke og vankundige Mængde

enten anseet for en Daare, eller man forbauset gabede paa ham, som paa en Troldmand; ja vel, (hvo gyser ikke ved at höre det?) af Frygt for hans vældige Konst rasende slæbte ham paa Baalet.

Hvor mörkt saae det den Gang allevegne ud for den menneskelige Forstand! Thi saa yndig gaae Videnskaberne, ligesom hine Grækernes Huldgudinder, Haand i Haand med hinanden, at een af dem ei kan forsömmes, de andre jo derved maa tabe. Og neppe er der nogen Videnskab, der har saa vidtlöftig en Indflydelse paa de övrige, som Naturlæren. Tag denne bort, hvor ufuldkomne blive da de övrige, hvor fulde af Mangler og urigtige Begreber!

Hvo tænker ei med Medlidenhed tilbage paa hine Overtroens mörke Aarhundrede! da Guds-Læren, forladt af de Oplysninger, som Naturens Undersögelse kan give, i Steden for at være et Middel til at lede Mennesket til en rigtig Kundskab om Gud, Kiærlighed og Tillid til ham, var tvertimod en Væv af de daarligste Meeninger, ligesom

op-

optænkt for at skræmme Mennesket. Da vrimlede Luften, Jorden og Afgrundene af Mellem-Væsener, som det skrækkede Menneske ei vidste, om han skulde anse for Venner eller Fiender. Mörkhedens Fyrste satte man paa Thronen ved Siden af Gud, og frygtede mere hans ondskabsfulde Magt, end tröstede sig ved en naadig Guds kiærlige og almægtige Regiering. En listig Spaamand og Tegns Udlægger, og i de seenere Tider en uforskammet Munk spillede da med hele Nationer, og ledede dem efter sit Tykke snart til Slagter-Bænken, snart til at ofre Landets Fedme paa Egennyttens Alter, saa ofte een eller anden naturlig Begivenhed, hvis Aarsag eller Beskaffenhed man ei indsaae, opfyldte Gemytterne med Skræk, og gav Bedrageren Leilighed til at öve sit Spil. Hvor sörgelig var saadan Menneskets Skiebne! Men man begyndte at dyrke Naturlæren, og strax forsvandt hine Skræk-Billeder, der saa længe havde fængslet den menneskelige Forstand. Skræmmet af Lyset, bortflygtede den skiændige Overtroe, og alle dens uhyre

Skabninger, eller i det mindſte ſkiulte ſig i de mörke Vraaer, hvor Lyſets Straale ei nok har kunnet trænge igiennem.

Nu ſkielvede ei mere Folkene, og ſpaaede Krig, Peſt eller andre Landeplager, naar en Komet majeſtætiſk giennemvandrede deres Solekreds. Naar hiint herlige Luftſyn med uſkadelige Luer prægtig flammede om den nordlige Himmel, da ſkabte en ophidſet Indbildningskraft ei længere Krigshære i Luften: men man beundrede den guddommelige Viisdom, der for den kolde Pols Beboere dannede et ſaa herligt Lys i deres lange Nætter. Man mærkede ei mere, at der regnede Blod, Svovel, Fröer og Steene: men Natur-Kyndigheden viiſte diſſe Ting i deres ſande Geſtalt. — Og o! hvor yndig fremſkinnede de guddommelige Egenſkaber ved dens Hiælp for det menneſkelige Öie! Hans Viisdom! — der ſaa herlig har ſammenknyttet Skabningernes Kiæde fra det livlöſe Stöv op til den flammende Seraph. — Hans Almagt! — der lige beundringsværdig i en Mides, ſom i en Verdens

Byg-

Bygning, har frembragt et saadant Hav af Underverker, hvori endog den höieste Cherubs, end sige, det saa indskrænkede Menneskes Forstand aldeles maa drukne. — Hans Godhed! der for hine tallöse Væsener har sörget saa faderlig, og skabt for hvert Slags dets passende Föde, Lyst og Lykksalighed. Ja, det vilde allene fordre en heel Tale at vise, hvor herligt et Lys Naturlæren har tændt i denne vigtigste Videnskab: hvor meget den har udvidet vor Synskreds i Guds store og herlige Rige.

Lovkyndigheden, hvad har den ei vundet ved Naturlæren! Hvert Barn veed at tale om hine fæle Tider, da man til Trods for Religion og Fornuft opfyldte alle Domstole med de skiændigste Hexe-Processer. Og ach! hvor meget uskyldigt Blod har denne rasende og dumme Nidkierhed udöst! hvor daarlige og utilstrækkelige vare de Pröver, hvorefter man i hine Tider dömte Mennesker, som de skiændigste Forbrydere! Vel os! der leve i mere oplyste Dage, da hverken Jernbyrd, eller Tvekamp, eller den myrdedes, ved Haands

Paa-

Paalæggelſe flydende, Blod, eller andre ſaadanne i naturlige Aarſager grundede Virkninger, men gode og paa ſund Fornuft, og rigtig Menneſke-Kundſkab grundede Love handthæve Uſkyldighedens Rettigheder.

Medicinen! hvad vil jeg tale om den? da den eene og alene grunder ſig paa Naturens Underſögelſer, og uden ſammes Veiledelſe vanker ganſke i blinde.

Som i Videnſkaberne, ſaa og i det daglige Liv er Naturlærens Nytte og Indflydelſe höiſtvigtig. — Landmanden — Söemanden — Krigeren — Haandværksmanden, ingen kan undvære den. Den bedre og fordeelagtigere Agerdyrkning, der efterhaanden udbreder ſig i Europa, hvem have vi for den at takke, uden nöiere Bekiendtſkab med Naturen og dens Virkninger? — Ængſtelig liſtede Söemanden ſig langs med Landenes Kyſter, for frygtſom til at betroe ſig Oceanet, för Naturlæren ſkienkede ham den underfulde Naal, der ſtyrer hans Gang ſaa ſikker giennem det vildſomme Hav,

og

og ved hvis Hiælp han nu driſtig nærmer ſig begge Poler, og ubekymret ſeer Land og Kyſt at ſvinde bag hans ilende Stavn.

Hvor mægtig er ei Krigeren bleven ved Naturlærens Hiælp, der gav ham det ſkrækkelige Stöv, ſom væbner hans Haand med Lyn-Straalens Kraft, og hvormed han i et Öieblik knuſer Stæder og Slotte!

Haandværkerne, hvor fattige vilde de blive, derſom ethvert ſkulde ſkille ſig ved det, ſom de have Naturlæren at takke for! Naar Skoemageren ſkulde miſte ſin Garverbark; Maleren og Farveren deres chymiſke Tilberedelſer; Smeden ſit Jern og Staal, ſaa maatte Menneſkene gaae tilbage til hine Vildes Tilſtand, der dog endog i deres indſkrænkede Fornödenheder ei kunne undvære al Kundſkab om Naturen. — Ja, det vilde være let, vidtlöftigere at viſe denne herlige Videnſkabs vigtige Indflydelſe paa alle Videnſkaber og Konſter i det borgerlige Liv, derſom det var Maalet for min nærværende Tale, og jeg ei maatte frygte, *Höiſt-*

ærede

ærede Herrer! allerede at have misbrugt *Deres* Taalmodighed.

Er Naturlæren saa vigtig, hvor agtværdig bliver da den Mand, der anvender sin Tid og Flid paa at bringe en for Menneskene saa vigtig Videnskab til Fuldkommenhed! Og Tak være vort oplyste Aarhundrede, da vi ei allene see denne Videnskab almindelig yndet og hædret; men endog Konger og Fyrster at anvende betydelige Bekostninger til sammes Fremme.

Den Deel af Naturlæren, som vor MÜLLER fornemmelig valgte sig, var Insekt- og Urte-Læren. Hvad enten han deri bestemtes af det meget Nyt, hvormed især den eene, i hvilken der endnu er saa meget uopdaget, kan beskieftige den menneskelige Siæl; eller af den betydelige Nytte, som begge bringe i det menneskelige Liv. Thi hvo uden den, der er ganske ukyndig i Konsterne, eller ganske og aldeles fremmed i Naturens Kundskab, kan vel nægte dette? Hvo kien-

der

der ei Silkeormens konſtige Spind? Biernes beundringsværdige Huusholdning og nyttige Flittighed? Koſkenil-Fluens herlige Farve, der ganſke lader os glemme de Gamles ſaa höit priiſte Purpur? Og hvo ſeer ei, hvor megen Nytte diſſe ſmaa foragtede Dyr bringe i den menneſkelige Huusholdning; hvor mange Tuſinde, jeg maatte ſige, Millioner Hænder, der ved ſamme nyttigen beſkieftiges? Ja, foruden diſſe öienſynlige Fordeele, ſom Inſekterne bringe Menneſkene, hvor mange andre höiſtvigtige, ja tildeels endnu ubekiendte Forretninger have diſſe i Guds vidilöftige og viiſe Huusholdning! At jeg allene ſkal melde om een höiſtbetydelig: Naar ei diſſe virkſomme ſmaa Dyr ved uophörlig at ſværme om fra Urt til Urt, fra Blomſt til Blomſt, fra Træ til Træ, bragte Planternes og Vexternes Sædſtöv omkring, og dermed befrugtede dem, hvor mange af de herlige Frugter, der nu kildre vor Gane, maatte vi da ſavne! hvor mange Ax, der nu fylde vore Korndynger, vilde da blive ſvange! — Og paa den anden Side, hvor tit

bru-

bruger Forſynet dem, ſom tugtende Riis, for at afklæde vore Enge deres grönnende Blomſter-Teppe, at hærge vore Skove, og beröve Landmanden ſin Sveed og ſit herlige Haab! Hvor vigtigt da, at kiende diſſe Fienders Natur, for derved, ſom det i mange Stykker er lykket os, at opfinde Midler til at beſkytte ſig mod deres frygtelige Anfald, og tillige anvende deres Virkſomhed til vort Gavn!

Urtelærens Nödvendighed og Nytte har længere og bedre været erkiendt af Menneſkene: og mange tuſinde Menneſkers Liv, der ved ſammes ſkiulte Kræfter ere blevne reddede fra Gravens Strube, har nokſom godtgiort, at den var Menneſkene höiſt uundværlig.

Utrættet og heldig har vor Müller arbeidet i alt dette. Om det förſte vidne hans mangfoldige, for hans Arbeids-Aar næſten utroelige Afhandlinger og Skrifter, hvori han deels har givet forhen giorte Opdagelſer et nyt Lys, deels udvidet vor Kundſkab om mange Dyr og Planter, ſom hidindtil havde undgaaet Naturforſkernes Opmærk-

ſom-

ſomhed *). Det ſidſte beviſer den Agt, ſom end- og fremmede Lærde beviſte ham, der ei allene med ſtörſte Höiagtelſe melde om ham i deres Skrifter, men endog ligeſom have kappedes om at optage ham i deres lærde Selſkaber **).

Hvilken Ære for Fædrenelandet at kunne fremviſe blant ſine Videnſkabernes Sönner en Mand, der ſaa utrættet og nyttig har beſkieftiget ſig med at arbeide til en Videnſkabs Fuldkommenhed, i hvilken den menneſkelige Forſtand endnu har ſaa meget at opdage og udgrandſke! Naar hine ſtore Navne af en *Linneé*, *Tournefort*, *Buffon*, *Röſel*, *Reaumur*, *Svammerdam*, og hine mange,

 der

*) Fortegnelſe paa hans Skrifter findes ved Enden af Talen.

**) Han var Medlem af det Keiſerlige Naturforſkeres, og af det Churbayerſke Videnſkabers Akademie i München. 1766 blev han Medlem af Schinznacher-Selſkabet i Sveitz, og af det Arkadiſke Akademie i Rom. 1769 af det K. Videnſkabers Akademie i Stokholm, og af Landhuusholdnings Selſkabet i Kiöbenhavn. 1770 af Videnſkabernes Selſkab i Trondhiem. 1773 af det phyſiſke Selſkab i Berlin, og korreſponderende Medlem af Videnſkabernes Selſkab i Paris. 1779 Medlem af det phyſiſke Selſkab i Lund og Danzig.

der enten have ſkabt eller forbedret denne Videnſkab, om hvilken det med Sandhed kan hede, at den er lang, i Forhold til det menneſkelige korte Liv, ſkulle glimre i Videnſkabernes Ordböger, da ſkal vor MÜLLERS Navn nævnes, ſom den, der fortiener ved Siden af dem at være i udödeligt Minde. — Jeg ſeer ham med Glaſſet, hiint Naturforſkerens Lys, i Haanden, ſnart at beſkue hine ſmaa Kryb, ſom den menneſkelige Ligegyldighed ſaa let lader ubemærkede; men i hvis Legemers Bygning, Drifter og Færdigheder, Huusholdning og övrige Indretning Skaberens Viisdom og Almagt ſaa herlig har viiſt ſig. — Snart i Vandenes Rige at efterſpore hine for det uvæbnede Öie ſkiulte Skabninger; ſöge at trænge ind i Naturens inderſte Vraaer, og borttage det Dække, ſom den ſynes at have trakt for ſaa mange ubemærkede Skabninger. — Snart ſeer jeg ham utrættet at vandre om blant Norges Dale, beſtige dets ſteile Klipper, for at opſöge Naturens Gaver, ſom den med en gavmild, men tillige huusholderiſk Haand har

ſtröet

ſtröet paa Jordens hele Overflade, ſaa hverken den törre Sandſtrækning, eller den ſynkende Moſe; hverken den flakke Strandkant, eller den haarde Steenklippe ſavner ſine Vexter og Planter.

Atter ſeer jeg ham i Midnattens ſtille Time, naar den flittige Arbeider i Sövnens Arme ſamler nye Kræfter til ny nyttig Flid, og den overdaadige og ryggeslöſe Synder ved vanærende Fornöielſer ſpilder den Deel af ſit Liv, ſom, om ei nyttigere anvendt, dog uſkyldigere kunde bortſöves: da ſeer jeg ham eftertænke, hvad han om Dagen har opdaget, og optegne det til Oplysning og Nytte end-og for Efterſlægten.

I ſaa ædel en Arbeidſomhed tilbragte vor Müller ſit hele Liv. Allerede i de förſte Aar, efterat han med Flid havde begyndt at dyrke denne Videnſkab, finde vi ham, ſom en opmærkſom Iagttager at giöre nye Opdagelſer i Naturens Rige; og ſom en flittig og for Videnſkabernes Udbredelſe omhyggelig Lærd at giöre ſine Opdagelſer almindelige. I Aaret 1762 udkom i de *Stokholmſke*

Videnſkabers Handlinger hans Efterretning om Liimſvampen, og i det følgende Aar i *Kiöbenhavn:* Efterretning og Erfaring om Svampe og iſær om Rörſvampens velſmagende Pilſe. I Aaret 1764 hans *Friderikſdalſke Inſekt-Fauna*; og flere ſaadanne Afhandlinger, hvilket han beſtandig fortſatte, og hvert Aar lige til hans Död berigede Litteraturen med een eller flere af ſine lærde Arbeider.

Vor *Flora Danica*, dette herlige Verk, der i rigtig Tegning og Ziirlighed kan ſættes ved Siden af, om ikke over de bedſte i andre Lande udkomne Verker i dette Fag, hvor meget ſkylder den ei vor Müllers Flid og Arbeidſomhed! Alt forhen var efter Kongelig Befaling og ved ſammes Underſtöttelſe af vor lærde *Oeder* udarbeidet endeel af ſamme; vor Müller fortſatte dette ſaa vel begyndte Arbeide. Til ſammes Fremme giorde han i otte Aar vidtlöftige Reiſer og Vandringer igiennem den ſtörſte Deel af Norge, Siælland, Falſter og Lolland, og 6 Hefter af dette ypperlige Verk, udkomne ved hans Flid og under hans Beſtyrelſe,

ſtyrelſe, ſkulle altid blive et talende Mindesmærke til hans Ære.

Ei ailene her hiemme i Fædrenelandet anvendte han ſaa vel den Roelighed, ſom hans Frihed fra offentlige Forretninger ſkienkede ham, men endog paa hans Udenlandsreiſer, ſom han giorde med den unge Greve *Schulin*, finde vi ham ſaa priſelig beſkieftiget med deels at udarbeide nye Materier, deels nöiere at giennemſee og bringe i Orden, hvad han her hiemme havde udarbeidet. Beviis derpaa have vi i hans Frideriksdalſke Flora, ſom er udkommet i *Regensburg*, ſamt hans andre i Aarene fra 1763 til 67 udkomne Afhandlinger og Skrifter, i hvilken Tid han næſten beſtandig var udenlands. Og hvo ærer ei ſaadan hans Arbeidſomhed? ſaa meget mere, ſom den udövedes paa ſaadan Tid, da man mindſt kunde fordre den; da han, omringet af alle de Nyheder, ſom fremmede Lande kunne fremviſe af Naturen og Konſten, kunde ſynes beſkieftiget nok med at bemærke alt det, ſom et opmærkſomt Öie nödvendig

maatte agte værdt at see i andre Landes Egne og Stæder, deres Konst-Flid, og Konst-Indretninger, deres Sæder, Skikke, og kort sagt, de utallige Ting, som tiltrække sig den fornuftige Reisendes Opmærksomhed. Thi jeg vil ei engang regne ham det til en Fortieneste, at han har været uliig saa mangen Reisende, der som sovende har giennemrullet Stæder og Lande, og i Steden for ved nyttig Flid eller roesværdig Opmærksomhed at beskieftige sig blant Fremmede, ei bringe andet hiem, end en tom Kasse, og et Hierte opfyldt med Laster og Daarligheder. Det var at fornærme ham, om man ikkun roste ham for det, der er ethvert fornuftigt og dydigt Menneskes Pligt. — Men jo sieldnere det er at see, jo mindre det kan fordres, at endog den fornuftig Reisende skal iblant saa mange adspredende Nyheder faae Tid tilovers til at meddeele Verden sine Kundskaber, jo större bliver vor Müllers Roes, som, omringet af Ting, der tilstrækkelig kunde beskieftige hans Videlyst, tænker paa at oplyse sine Medmennesker.

Saa

Saa seer jeg hiin Oldtidens Naturforsker, den ældre *Plinius*, af utrættet Iver for Videnskaberne, at benytte til sin Underviisning hvert Öieblik, som hans i Statens Tieneste vigtige Embeder levnede ham, og ved flittige Optegnelser sörge for, at den rige Skat af andres og hans egne samlede Erfaringer for Efterverdenen ei skulde tabes.

Liig ham seer jeg vor Müller at giennemreise de fleste Lande af Europa, for, saa meget mueligt, at see Naturen i alle sine forskiellige Gestalter. Ja det frygtelige Sted, hvor hiin fortræffelige Romerske Olding hentede sin Död, den brændende Vesuv, hvor Elementerne paa den forfærdeligste Maade sees at kiæmpe med hinanden: Hvor Ildens, Vandets og Luftens grueligste Virkninger vidt og bredt omkring udbrede Skræk, Ödelæggelse og Död, den kunde hans brændende Videlyst ei tillade ham at være ubeseet. Paa sin Reise i Italien besögte han med mere Held, end hiin gamle Romer, dette berömte Bierg, og fölte under sine Födder den brændende Lava.

Ja ei allene i hans Liv gavnede vor Müller med ſine Indſigter og ſin Arbeidſomhed; endog efter hans Död höſter endnu den lærde Verden Frugten af hans utrættede Flid.

Ved Forſtörrelſe-Glaſſet aabnedes for Naturforſkerne Udſigten ligeſom i en ny Verden. De opdagede ved ſammes Hiælp ſaa ſtor en Mængde af Skabninger, og levende Væſener, ſom endog den meeſt dybt ſkuende Philoſoph ei engang havde kunnet formode, ſaa Indbildnings-Kraften ganſke tabte ſig ved at öine hen mod Grændſerne af Skabningens Rige. Utrættede ſögte og Naturens Elſkere at trænge mere og mere ind i dette Naturens hellige Mörke; men de ſaae med Forundring og Forbauſelſe, at Udſigten udvidedes, jo mere de troede at nærme ſig til Enden af Skabningen; ja at det ligeſom ſtod i deres Magt ſelv at mangfoldiggiöre Skabnings-Arterne. Ei allene ſaae de, at en Draabe Vand var et Ocean for tallöſe Væſener; men endog at forſkiellige flydende

Mate-

Materier, blandede med forſkiellige Ting af Planteriget, frembragte ſine ſæregne Dyr.

Længe var man i Uvished, om man ſkulde troe ſine egne Öine, om det man ſaae, virkelig vare Dyr, eller det allene var Naturens Spil, der ved Materiens Oplösning, og derved foraarſagede Giæring frembragte dette Særſyn. Men man overbeviſte ſig tilſidſt om, at de virkelig vare organiſerede Væſener.

Denne Deel af Naturen var endnu ei tilſtrækkelig underſögt eller ſat i ſit rette Lys. Det var vor Müller forbeholden, förſt at tænde fuldt Lys her, hvor man tilforn ikkun ſkimtede lidet. Ved mangfoldige Aars vedholdende Flid, og ved næſten daglig Beſkuelſe opdagede han henved 400 forſkiellige Arter af diſſe Smaadyr *), og at diſſe

*) Som et Beviis paa, hvor utrættet han har arbeidet i denne Deel af Naturhiſtorien, vil jeg anföre hans egne Ord, i Anledning af et Dyrs Beſkrivelſe, ſom han kalder: Brachionus patina.

Æſtate 1777 unicum exemplar Mejenbergæ reperi, & celeb. Hermann Argentorati; deniqve Hauniæ d. 21 Dec. alte-

hans betydelige Opdagelſer ved hans alt for tidlige Död ei ſkulde tabes, har hans for ſin fortiente Mands Ære ſaa billigen omhyggelige Enke-Frue foranſtaltet dette hans ſidſte Verk om Infuſions Dyrene efter hans Död udgivet under Beſtyrelſe af en duelig Naturkyndig *).

Saa værdig en Borger i Videnſkabernes Stat var denne Mand; ſaa ivrig bemöiede han ſig at opfylde de Pligter, han følede ſig at ſkylde den Naturens Herre, der ſaa rigelig havde udruſtet ham. Men hans Skiebne var i lang Tid, ſom den alt for ofte er for den fortiente Lærde, der, mere omhyggelig for at udvide ſine Indſigter, end opmærkſom paa Midlerne til at giöre ſin Lykke, maa

alterum reperi, ſimulqve CONFERVAM VESICALEM, qvam qvoqve Mejenbergæ primus repereram. Singulare ſatis & mentione dignum eſt, me poſt inqviſitionem in animalcula decem annorum ſpatio, cui qvam ſæpiſſime, ſaltem ter qvavis ſeptimana hybernali ab hora veſpertina qvinta ultra mediam noctem vacavi, nunc primum reperiſſe BRACHIONUM PATINAM & CONFERVAM VESICALEM, & qvidem in ultima guttula, qvam pro ejus veſperæ penſo microſcopio ſubjeceram.

*) Hr. Fabricius, Præſt til Veiſenhuſet.

maa ſtaae tilbage; naar Uvidenhed med ſin frekke Pande og ſkamløſe Tryglen trænger ſig frem. Længe varede det, inden man ſaae hans Fortieneſter offentlig belönnede. Allerede havde han fuldendt et ſtort Stykke af hans korte Löbebane, för han fik Leilighed, ſom æret Embedsmand, at tiene den Stat, i hvis Skiöd han var opvoxet, og anvende til dens Tieneſte de ſaa möiſomt erhvervede Indſigter.

Hvor meget hans Fortieneſter ellers ere blevne paaſkiönnede af hans oplyſte Medborgere, derpaa vil jeg kuns anföre ſom Beviis det ſindrige Epigram, hvormed en ikke mindre af Lærdom, end af Stand og Embede ſtor Mand, den endog af et fremmed Rige kronede Sanger, den, om ellers nogen, Danſke *Virgil* har prydet hans i Kobber heldig udtrykte Billede:

QVO DOCILI NATURA PARENS LÆTATUR ALUMNO,
MULLERUM HIC CIVEM *DANIA* LÆTA VIDE!
ILLE TUAS DUM MONSTRAT OPES TERRÆQVE MARISQVE,
PARTICIPEM FAMÆ TE FACIT ESSE SUÆ.

Hvil-

Hvilket en vor Kirkes anſeelig Lærer, hans fra Ungdommen af Medſtuderende og ſær fortrolige Ven har ſögt ſaaledes at overſætte.

See DANMARK! *See med Glæde her Din Sön!*
Din MÜLLER, *ved hvis Flid Naturen ſelv ſig*
glæder.
De Skatte, ſom Dit Land, Dit Hav har ſkiult
i Lön,
Opdager Han, med Ham Du deeler Navn og Hæder.

Men jo klarere og ſtærkere Lyſet udbreder ſine gavnlige Straaler, deſto ſnarere ſlukkes det. Og o! hvor ſörgelig den Erfaring, at den virkſomme, den flittige Lærde ved anſpændt Arbeidſomhed tidligere fortærer de Kræfter, ſom man maatte önſke endnu længe maatte være virkſomme til Verdens Bedſte!

Ei höiere end til 55 Aar naaede hans i uafbrudt Arbeide frembragte Liv: og efterat ſamme i de ſidſte Aar af heftige Gigtſmerter havde været heel bittert, forlod hans Siel dette for en grandſkende Aand alt for ſnevre Fængſel, for med opklarede

klarede Öine nærmere at beſkue Skaberens Fuldkommenheder, og paa Skabningernes Stige mere og mere at nærme ſig den Uendelige ſelv.

Dog — hvo vilde beklage nogle faa Öieblikkes Tab af dette ſaa korte, ſaa ufuldkomne Liv? Mon Sommerfuglen, naar den med fulddannede Evner bryder frem af ſin Skal, og bevinget ſvinger ſig igiennem Luften, vel havde Aarſag at ſörge over, at den for tidlig har afkaſtet ſin ſnevre Hud, og forladt ſin nedrige og krybende Orme-Stand? Og hvad er vel Livets höieſte Alderdom mod Evighedens utænkelige Varighed? Hvad Menneſkets meeſt glimrende Viisdom herneden mod det Viisdoms Dyb, der aabner ſig for Sielen, naar Stövet giemmes i Urnen?

Men, *Höiſtærede Tilhörere!* havde Manden ſtore Fortieneſter, ſom Lærd, ſom Naturkyndig, hans Dyder, hans moraliſke Værd bör ei glemmes.

Vel er det ſaa, at i Videnſkabernes Rige kommer den Sag ei egentlig i Betragtning. Lad en være en dydig, retſkaffen og for Guds Ære og

Mne-

Menneſkenes Bedſte nidkiær Mand, han er unægtelig agtværdig for ſaadanne Dyder, og kan ſkaffe meget godt i ſin Sirkel; men i den lærde Verden vil han ei udmærke ſig, naar han ſavner Lærdom og udbredt Kundſkab. Dog kan det ei nægtes, at ſaa bedröveligt det er, naar alt for ofte de fortræffeligſte Skrifter ligeſom ere Satirer over Skribenternes eget Liv, ſaa henrivende en Glæde er det, naar udvortes ſtore Fortieneſter, der afvinge Agtelſe, ere foreenede med Dyder, ſom tildrage ſig vor Kierlighed. Hvo læſer en dydig *Gellerts* Skrifter, og tænker ei med inderlig Fornöielſe paa Forfatteren, hvis herlige Vandel gavnede ligeſaa meget, ſom hans med Dydens Præg ſtemplede Verker? Og hvo kan paa den anden Side, ved at læſe en vittig *Voltære*, afholde ſig fra Taare ved at tænke paa, at ſaa ſtor Forſtand ei var foreenet med et ædlere Hierte?

Men vanſkeligt er det at beſtemme en Mands moralſke Værd. Hvor megen Dyd udöves i Stilhed, ukiendt af alle uden dem, ſamme beviſes imod!

Ja,

Ja, de ædle Handlingers dydige Bevæggrunde, hvo seer dem, uden Hiertekienderen? — De stille Dyder, som udöves i den liden Sirkel af Forældre, Börn og Venner, blive kuns lidet bemærkede af Mængden, og ere desuden af den Natur, at de skye al buldrende Opsigt, tilfreds med den Lyksalighed, deres Følelse skienker. Ja overalt, hvo kan tale om en Mands Dyder og personlige Egenskaber, uden den, der har staaet i nær Forbindelse med ham; der som Ven kiendte hans Tænkemaade, det Forhold, han stod i med andre Mennesker, og andre saadanne Omstændigheder, der saa meget bestemme vore Handlinger og deres Værd?

Jeg har ei havt den Lykke at kiende vor Müller uden af almindeligt Rygte, og nogle faa af hans Venners besynderlige Fortællinger, især den forhen meldte hans Ungdoms Ven, af hvilken jeg ofte har hört de herligste Vidnesbyrd om vor Müllers fortræffelige Egenskaber, indtagende Væsen, usminkede Redelighed, sieldne Beskedenhed, uegennyttige

nyttige Tienſtfærdighed. Ufuldſtændigt er da vel det, jeg kan ſige om hans Karakteer, men endog det lidet, jeg kan ſige, er nok til at forhverve ham Agtelſe.

Hvo nægter den flittige, den arbeidſomme Lærde ſin Höiagtelſe, der opofrer Sinds og Legems Kræfter for at arbeide til Medmenneſkers Bedſte; der affiger mageligt Vellevnet, henvaager ſövnlöſe Nætter, naar hiin ſtore Hob af tankelöſe Daarer, uophörlig jagende efter Fornöielſer, anſee dem ſelv, ſom Middelpunkten, hvorom alt maa dreie ſig?

Ingen indvende, at hiin i ſine lærde Beſkieftigelſer finder den ſamme Vellyſt, ſom det ſandſelige Menneſke i det, der kildrer hans Sandſer; eller den Forfængelige i det, der föder hans Stolthed. Saalænge det er ædlere at dyrke Sielen, end at pleie Legemet, og hvo vilde nægte det, der tilſtaaer, at han har dette os over Dyrene ophöiende Fortrin? ſaalænge maa den ogſaa være agtværdig, der ved utrættet Flid forædler denne ſin vig-

tigere

tigere Deel, og söger at forædle samme hos sine Medbrödre.

Bort med hine Menneskets Natur og Bestemmelse miskiendende Klygtlinge! der nægte de menneskelige Dyder deres Værd, fordi de ei kunne hæve sig til den Reenhed og Fuldkommenhed, som hine höiere Væseners Handlinger have, og fordi meget af den jordiske Naturs Smitte hænger ved dem. Skaberen, der bedst kiendte det Væsens Natur, som han dannede, har ei uden viise Aarsager indplantet Menneskets Lidenskaber, da han uden samme vilde være lig Skibet uden Vinde, der enten ei, eller dog meget langsomt vilde bevæge sig. Og hvo seer ei, at mange af de menneskelige Dyder ere saa tunge, at der for det sandselige Menneske behöves en Modvægt, der kan sætte dem i Bevægelse?

Hvad skulde vel opholde Krigeren paa hans tunge og mödefulde Bane, naar Farer og Död omringe ham, naar Hunger, Saar, Sygdomme og alle Krigens Rædsler stilles ham for Öine? Hvis

ei en vis Lyst, virket ved Følelsen af hans Mod og hans vigtige Tienester, besielede ham, og Ærens Krands, der ved Enden af Maalet vinker ad ham, for at snoes om den ærefulde Saaredes værdige Tinding.

Saa og den Lærde. Lad end hans Virksomhed opflammes af Ærelyst, hans Flid, hans Arbeidsomhed bliver dog Dyd, og alle Tiders Mennesker have været eenige i at ære saadanne som Menneske-Slægtens Velgiörere, og overlevere deres Navne til ærefuldt Minde hos en skiönsom Efterslægt: naar hine Millioner af blot dyrisk levende Mennesker ere forglemte, og deres Navne, som deres Minde, have tabt sig i Tidernes Nat.

Hvor meget fortiener ei vor Müller at roses for denne Dyd! Vi have forhen talt om hans Flid og Arbeidsomhed i Videnskaberne, og det vilde være overflödigt her at gientage hans Roes. Dog denne Roes maatte den, endog i andre Henseender laastefulde, naar ikkuns arbeidsomme Lærde, synes at have tilfælles med ham; mange andre

Egen-

Egenſkaber gave vor Müller endog ophöiet Sted blant de Dydige.

Det er altid et Mærke paa en ædel Siel, at kunne föle andres Nöd, og ſaameget det ſtaaer i vor Magt, föge at afhiælpe ſamme. Hiin ædle Romer, *Cicero*, ſiger: Ingen Lidenſkab vidner mere om en indſkrænket Siel og et ſnevert Hierte, end Gierrighed; intet er derimod et ſtærkere Beviis paa Siels Adel og en dydig Tænkemaade, end enten at være ligegyldig ved Rigdomme, naar man ei beſidder dem, eller, derſom man har dem, at anvende dem til Velgierninger og andres Bedſte. Vor Müller beſad denne ædle Tænkemaade. Han havde mange og trængende Paarörende; han anſaae det for ſin Pligt at underſtötte dem, ſaa meget det ſtod i hans Magt. Ei allene i hans ſidſte Leve-Aar, da Forſynet havde forleenet ham ſtörre Evne til at giöre Godt, men endog för den Tid, var han beſtandig en Fader mod ſine uformuende Slægtninge, og da Forſynet ei havde betroet ham ſelv Börn, ſögte han at opfylde en Faders Pligter, og

fortiene en Faders Glæde ved udviiſte Velgierninger. Han havde ei ved Födſelen faaet Rigdom; i mange Aar var han uden offentligt Embede; og havde altſaa af det lidet, han ved ſin utrættede Flid havde forhvervet ſig, ei meget mere end til ſine Fornödenheder. Dog viiſte han den ædelmodigſte Velvillighed til at deele det lidet, han havde, med ſine trængende Venner.

Ved hans lykkelige Giftermaal, 11 Aar för hans Död, med hans nu efterlevende dybtſörgende Enke-Fruc ANNA PALUDAN, en værdig Datter af Biſkop PALUDAN i *Chriſtianſands* Stift, og Enke af Hr. CHRISTEN CARLSSEN, Kiöbmand i *Dröbach* i *Norge*, gav Forſynet ham anſeeligere Evne og Formue til at opfylde ſit Hiertes Drift, Godgiörenhed, og juſt derved viiſte han ſig værdig til Forſynets rigere Gaver, ved at giöre deraf den værdigſte Brug.

Taknemmelighed — denne elſkværdige Dyd, der er ligeſaa væſentlig ved ædle Siele, ſom den modſatte Laſt ſædvanlig er den nedriges Mærke,

finder

finder jeg at have været et Hoved-Træk i vor Müllers Karakteer. Velgierninger anſaae han for det, de virkelig ere, et Laan, der paalægger en ſaa meget ſtörre Gield, ſom de ofte udſtædes uden Haab eller Fordring af Giengield. Strax i hans förſte Ungdom, da Letſindighed ellers ſaa let udfletter dydige Fölelſer, viiſte han ſig denne Grundfætning troe. Ei ſaaſnart var han i *Kiöbenhavn* kommet i ſaadan Vei, at han kunde have noget tilovers, för han ſtrax tænkte paa ſin Velgiörerinde her i Byen, og efterhaanden afbetalte det, hun havde udlagt for ham. Ja han vedblev indtil ſin Död at give hende aarlig Underſtöttelſe. End efter hans Död ophörte ei hans Erkiendtlighed mod hende: en Obligation paa 200 Rdlr., ſom han havde laant hende, uden nogenſinde deraf at tage Renter, blev hende efter hans Död tilſendt og eftergivet, med hans egenhændige Paategning, at det var for hendes moderlige Omſorg for ham her i Skolen. — Ja vor Skole — hvad har den ham ei at takke? og hvor gavmild har han ei paaſkiönnet de

af ſamme oppebaarne Velgierninger? 800 Rdlr., hvormed han har foröget dens Kaſſe, blive evigt Vidne om hans erkiendtlige Hierte, hans Kierlighed for Videnſkaberne, iſær dem, der ſaa meget havde glædet ham ſelv *).

Det pleier ei uden Grund at anföres om en Mands Karakteer, hvordan han har viiſt ſig i ſit huuslige Liv; hvordan en Ægtemand, Fader og Huusbonde han har været. Thi da Menneſket der meeſt viſer ſig, ſom han er, uden Forſtillelſe, ſtaaer og i nærmere Forbindelſe med Lemmerne af dette Selſkab, end med andre, ſaa viſer han ſig der meeſt i ſin ſande Geſtalt.

Vor Müllers ömme Kierlighed mod hans efterladte Enke-Frue, kan jeg vel ei, ſom Öienvidne tale om; men at den ædle Tænke- og Handlemaade, det redelige og fær indtagende Væſen, (end-

*) Af diſſe 800 Rdlr. ſkal Renten af de 400 anvendes til at lönne een af Lærerne, for at læſe for Diſciplene over Naturhiſtorien. Renten af 200 Rdlr. tildeeles 2 Diſciple, ſom til denne Videnſkab viſe den meeſte Lyſt. Og Renten af 200 Rdlr. 2 andre, ſom udmærke ſig ved een eller anden ſinuk og god Handling.

(endog i Sædernes Artighed ſkal vor MÜLLER have udmærket ſig) ſom gav ham Fortrin i et Hierte, der begierligen ſögtes af mange, har, naar vi undtage de af hans ſmertelige Sygdomme haarde Skaar i Lykſaligheden, virkelig giort hans værdige Frue til den lykkeligſte Ægtefælle, derom vidner nokſom den höiſtpriſelige Omſorg, hun bærer, for at ære hendes fortiente Mands Minde: den ömme Kierlighed, hun endnu efter hans Död vedbliver at viſe mod hans Paarörende.

Denne hendes kierlighedsfulde Omhu for efter Fortieneſte at giöre hans Navn uforglemmeligt, have vi endog her et Beviis paa i det ſmukke og talende Mindesmærke, hun har reiſt ham iblant os, og ſom i Dag förſte Gang pryder vor Skole. — Ei nok, at hun med hendes nu Salige Mand har beriget Skolen, og förget for dens Lærlingers Tarv, har hun ogſaa paa en for Sandſerne mere talende Maade villet indgyde Flittighed og Lyſt til Videnſkaberne i de unges Bryſt ved at

opfætte hans ligesaa tiltrækkende, som opmuntrende Billede iblant os.

Hine gamle Romere, hvis Indretninger i saa mange Stykker sigtede til at opvække Siels Adel og Höihed hos Borgeren, havde den ypperlige Skik at opstille i deres Huse af Vox dannede Billeder af deres berömte og fortiente Forfædre, at de selv og deres Börn, ved at have saa herlige Exempler daglig for Öine, kunde kraftigen mindes om deres Dyd, og opvækkes til Efterlignelse. — Ja, hine ligesom levende og talende Billeder af en *Solon*, *Themistocles*, *Socrates* og andre Fortidens herlige Mænd, der paa alle Torve og offentlige Steder daglig stilledes Grækeren for Öine, hvor mægtig maa de ei have talet til den ærekiære Yngling, og oppustet Dyds og Heltemods Gnist i hans bankende Bryst. Og skulde ikke Aarsag ei være ikke virksom hos os? Ere da vi mindre sandselige end hine *Latiens* og *Joniens* Sönner? Eller er al den ædle Ærelyst slukt hos Nordboeren, der fordum flammede saa höit i kiække Forfædres Barm?

Nei,

Nei, at jeg ſkal bruge en vore Dages Skribents og Philoſophs Ord, hvad Menneſket til een Tid er eller har været, kan Menneſket til hver Tid og Sted igien blive. — Hiint Fordums ſaa herlige, men nu ved Eenevældens gruelige Virkninger ſaa dybt fornedrede *Grækerland*, hvo gienkiender der Fædrenelandet for en *Lycurgus*, *Xenophon*, og hine Mænd, der tilfegtede ſig evige Laurbær-Krandſe ved Thermopylæ ſnevre Pas, og paa Markerne ved Marathon? Og der, hvor den ſukkende Konſt-Elſker ſeer Vedbenden vildt at ſnoe ſig om Konſtens ſtolteſte Mindesmærker, og Uglen uforſtyrret at bygge Reede i *Minervæ* Helligdom, hvo troede der at ſee Konſternes Födeſtavn, hvis ei diſſe unægtelige Beviiſer bevidnede det? — Ja, lad Ære og Fordeel, diſſe i den menneſkelige Siel ſaa mægtige Fiedre, kraftigen virke paa Menneſket, og vi ſkulle ſee Kræfter og Evner at udvikle ſig, der ſkulle ſætte os i Forundring, og fortiene at ſættes ved Siden af hvad ſtort *Grækerland* og *Rom* har at opviſe.

Haabefulde Ungdom! for Dig fremſtilles denne Mand, hans Dyds, Lærdoms og Arbeidſomheds Mynſter. O hvor önſkede jeg mig i dette Öieblik hine gamle Taleres Aand for kraftig at kunne ryſte Din Siels Inderſte, og for med levende Farver, at kunne ſtille Dig Dyden for Öine i dens elſkværdigſte Geſtalt!

Hvor lykkelig er Eders Lod, der leve i en ſaa opklaret Tids-Alder, da Ungdommen ei længere med Ferle og Riis kues til at hylde Muſerne: da de indſigtsfuldeſte Mænd i alle Lande foreene fælles Kræfter for at udfinde den for Ungdommens og Menneſkets Natur meeſt paſſende Opdragelſes og Underviisnings Maade: og da iſær vor milde Konge ſaa faderlig ſörger for at indrette Skole-Væſenet paa den bedſte og gavnligſte Maade; og Ungdommens ædeltænkende Elſkere ſöge paa den venligſte Maade at lokke Eder til Flittighed og Dyd! Skam Eder, om ſaa herlige Anſtalter, om ædelmodige Medborgeres ſaa velgiörende Opmuntringer ſkulde anvendes paa Uværdige! Men

Held,

Held, trefold Held følge Eder, saafremt I opfylde de Fordringer, som Religion, Forældre og Stat have paa Eder! — Saa tidt I skue denne Mand, da gid hans Dyds, Flittigheds og Arbeidsomheds Aand befiele Eder, og optænde hos enhver den faste Beslutning:

DIG, — DIG VILLE VI LIGNE!

Ædle MAND, Du vor Skoles Ære! Du forgede for, at den lærvillige Unge kunde faae Leilighed at undervises i den Videnskab, hvis Nytte og Værd Du önskede mere almindelig erkiendt. Du søgte ved Belönninger og den dermed forbundne Ære at antænde Ærelyst i det unge Hierte, ja Lyst til Videnskaber, til Dyd. — Meget, ja meget er det, vor Skole skylder DIG, og er det forklarede Væsener tilladt fra hine höie Sphærer at skue ned paa de menneskelige Ting, da annam vor Tak: og gid Du see mange ædle Unge understöttede af DIN Gavmildhed, og opmuntrede af DIT Exempel ile frem i DINE Fodspor paa Videnskabernes og Ærens Bane!

Ædle

Ædle Frue! som giör saa ædel en Brug af den Rigdom, Himlen betroede Dem. Som for at belönne Fortieneſter og Lærdom gav Deres anſeelige Formue i en saa fortient Mands Haand. Som saa kierlig foreenede Dem med ham for at giöre vel, ja efter hans Död fortsætter hans Hiertes kiæreſte Lyſt. — For svag er min Evne til at yde Dem vor Skoles varmeſte Tak; men offentlig vil jeg dog sige Verden, hvor meget vi skylde Dem. Og vil Himlen velsigne mit Hiertes heedeſte Önske, saa skal Flid og Dueligbed, fremelskede ved Deres Omsorg, vidne om, at De ei paa Uværdige har spildt Deres Gaver. — Ja, gid De i en höi, lykkelig og æret Alderdom maa höſte Velgiernings födeſte Lön, og opleve den Glæde at see de önskeligſte Frugter af Deres Godgiörenhed! Og naar De engang (gid sildig) opsvinger Dem til Lysets blide Egne, for evig at foreenes med en elsket Mage, da skal vor uhykkelske Sorg med Cypreſſer beſtröe Urnen, som giemmer Eders fælles Stöv, og vore stille rindende Taare skulle bedre

end

end al Veltalenhed vidne om Verdens Tab. — Men hæderlige ſkulle EDERS Navne være til ſildige Slægter, og end umyndige Börn af vor Skole ſkulle med ærbödig Taknemmelighed nævne ſamme. Og EDERS Exempel ſkal lære dem, at af al jordiſk Ære er ingen ſtörre end den at giöre vel.

Med Laurbær-Krands lad Fyrſten ſmykket ſtaae,
Som ſig med Blod og Liig et Minde bygger:
Men EDERS Navn ſkal grönt hos Efterſlægten groe,
Naar hiin forſvandt, ſom Nattens tomme Skygger.

Omendſkiönt Fortegnelſe over Sal. Konferentsraad MÜLLERS *Skrifter findes i* VORMS *lærde Lexicon, ſynes det dog ei af Veien for dem, ſom ei have denne Bog ved Haanden, at de her anföres.*

Diſput. de Michäele Archangelo probabilius creato, qvam increato. Haun. 1751. 4.

— de prophetiis novi Teſtament. 1753. 4.

Religionens Magt, af *Young*, overſat. Kiöb. 8.

Frode den Fredegode, et Hyrdeſtykke. ibid. 1760. 8. indfört i det 6 Stk. af Forſög i de ſkiönne Videnſkaber. ibid. 1767. 8.

Efterretning om Liimſvampen i de Stokholmſke Videnſkabers Handlinger. 1762.

Efterretning og Erfaring om Svampe, iſær om Rör-Svampens velſmagende Pilſe. Kiöbh. 1763. 4. m. K.

Fauna inſectorum Fridericsdalina. Haun. & Lipſ. 1764. 8.

Decouverte d' un papillon à tête de chenille, blant memoires de l' Academie des Sciences de Paris. m. K.

Memoires ſur un nouveau genre de Zöophytes, indfört i Gazette litteraire de Berlin.

Die Feld-Lilie, als ein Stunden-Zeiger bey Nacht und bey Tage. In den Sammlungen der Berniſchen Oekonomiſchen Geſelſchaft. 1766. m. K.

Mani-

Manipulus inſectorum Taurinenſium. In miſcellaneis Societ. Taurin. tom. 3. Turin 1766.

Enumeratio ac deſcriptio Libellularum agri Fridericsdalenſ. in nov. act. nat. curioſ. tom. 3. 1767.

Flora Fridericsdalina. Argentor. 1767. 8. cum. fig.

Lettres ſur un remede, contre la contagion des bêtes à cornes. Indfört i Gazette litteraire de Berlin.

Beſkrivning paa en klaſet Vext: Fröe-Planten kaldet. I Stokholmſke Videnſk. Handl, 1769. m. K.

Efterretning om en nye Slægt af Vand-Inſekter, (Vandſpindel) med dets ubekiendte Arter 1769. Infört i de Kiöbenh. Efterretn. om lærde Sager. Kritiſke Journal. Däniſche Journal og Gazette litteraire de Berlin.

Efterretning om ubekiendte Eenöier i vore ferſke Vande. 1770, indrykket i nys anförte periodiſke Skrifter.

Enumeratio plantarum terram vegetabilibus deſtitutam intra anni ſpatium occupantium. Indfört i nov. act. nat. curioſ. tom. 4. 1770.

Enumeratio ſtirpium in Islandia ſponte creſcentium. indfört ibid.

Epiſtola de muſca vegetante Europæa. ibid. c. fig.

Obſervations ſur la reproduction de la tête des limaçons. Indfört i Gazette litteraire de Berlin.

Obſervations ſur une ejaculation ſinguliere de la Nerite des rivieres, ibid.

Von Würmern des ſüſſen und ſalzigten Waſſers. Kopenh. 1771. 4. m. K.

Svar paa Recenſionen i Bibliotheket for nyttige Skrifter, 1772. Indfört i ſamme Bibliothek.

Brev

Brev til Hr. C. L. i Anledning af Almänna Tidningen. Indfört i Bibliothekt for nyttige Skrifter. 1772.

Pile-Larven med dobbelt Hale og dens Phalæne med hosföiede Bemærkelfer om Avlingen i Almindelighed, og Svampenes Tilblivelfe. Kbh. 1772. 4.

Die Gabelfchwanzraupe. Leipz. 1775.

Vermium terreftrium & fluviatilium hiftoria. Hauniæ 1772. 8.

Svar paa Krit. Tilfkuer 10-15. 12 16. 1775.

Prodromus Zöologiæ Danicæ, feu animalium Daniæ & Norvegiæ indigenarum characteres, nomina & fynonyma inprimis popular. Haun. 1776.

Bemerkung einer fonderbaren Ausftäubung bey einigen Arten Keul-Schwämmen. Berlin. Befchäft. 1fter Band. S. 152.

Befchreibung eines unbekannten Schleim-Thiers. Berlin. Befchäft. 1 B. S. 406.

Nachricht von der vielgeftalteten Vorticella. Berlin. Befchäft. 2 B. S. 20

Befchreibung zwoer Meduſen. Berlin. Befchäft. 2 B. S. 290.

Betrachtung über Gewürme und Infecten. Natur-Forfch. 4 Stk.

Von einer fonderbaren Pflanze. ibid.

Synonyma aus dem unfichtbaren Thierreich. ibid.

Lettres fur quelques objets d' hiftoire naturelle. l. c. p. 400.

Kleine Schriften aus der Naturhiftorie. 1 Band. 1782. m. K.

Schwämme am Lorbeer-Baum. Berl. Befch. 3ter Band. S. 344.

Be-

Bemerkungen bey den Intestinal-Würmern. Berl. Besch. 1 Band. S. 202.

Erläuterungen einiger Abhandl. in den Besch. Berl. Schriftst. 2 B. S. 116.

Vom Kratser im Hecht. In der. Natur-Forsch. 12 St. S. 178.

Flora Danica. XI. XII. XIII. XIV. XV. XVI. Hefte.

Von Bandwürmern, Natur-Forsch. 14 St. S. 129.

Von unsichtbaren Wasser-Moosen. Berl. Besch. 4 B. S. 42.

Geschichte der Perlen-Blasen, Naturforsch. 15 St. S. 1.

Entdeckung eines Schmetterlings mit Raupenkopf. Naturforsch. 16 St. S. 203.

Von der rothen Wasser-Milbe. Berl. Schrift. 3 B. S. 84.

Hydrachnæ aqvarum Daniæ palustrium. Lipsi. 1781. 4. c. Tab.

Strandperle-Baandet, og Armbaandet. nov. act. Holm. 1783. tom. 3. p. 80.

Memoire sur les lignes aquatiques, presentè a l' Academie des Sciences de Paris. 1780.

Von sich bewegenden Wasser-Moosen. Berl. Schrift. 4 B. S. 9.

Mollusorum marinorum Norvegiæ. decas I. i 6 Tom. af nov. act. nat. curios.

— — — decas II. i 1 Tom. sammesteds.

Reise igiennem Övre-Tellemarken. Kbh. 1778.

Zöologia Danica, s. animalium Daniæ & Norvegiæ, rariorum ac minus notorum descriptiones & histo-

ria.

ria. 8. Haun. & Lipſ. Vol. I. 1779. Vol. II. 1784.

Danſke Dyr-Hiſtorie, 1 B. in Fol. med 40 Kobbere. Kbh. 1781.

Däniſche Thiergeſchichte. 1 B. m. 40 K. Leipz. 1782.

Beſchreibung der Waſſer-Erbſe. Naturforſch. 17 Stück. S. 153.

Vom Bandwurm des Stichlings, und vom milchigtem Plattwurm. l. c. S. 21.

Anmerkungen beym Durchleſen einiger Aufſätze in den 10 erſten Stücken der Naturforſch. im 19 und 20 Stück.

I det Kgl. Danſke Videnſkabers-Selſkabs Skrifter findes indförte folgende Afhandlinger:

Det nöiſomme Möl. 12 D. p. 85.

Om Dyr i Dyrs Indvolde, iſær om Gieddekratſeren, ibid. p. 223.

Om Sliimhornet. ibid. p. 237.

Om Bændelormen. I de nye Samlingers 1 D. p. 55.

Om tvende ſinaa Eenöier. ibid. p. 406.

Om Infuſions-Dyrenes Forplantelſes-Maader. 2 D. p. 240.

Om et beſynderligt Væſen i Strandvandet. ibid. p. 277.

Om Infuſions Dyrenes Oprindelſe. 3 D. p. 1.

Efter hans Död ere udkomne:

Entomoſtraca, ſeu inſecta teſtacea. 4. Kbh. 1785. m. K.

Animalcula infuſoria, fluviatilia & marina, qvæ detexit, ſyſtematice deſcripſit, & ad vivum delineari curavit O. F. Müller, Regi Daniæ qvondam a conſiliis conferent.

ferent. pluriumqve Academiarum & ſocietatum ſcientiarum ſodalis, ſiſtit opus hoc poſthumum, qvod cum tabulis æneis 50 in lucem tradit VIDUA EJUS NOBILISSIMA cura *Othonis Fabricii*, paſtoris orphanotrophii regii Haun. & ſodalis ſoc. reg. ſcient. Haun. naturæqve curioſ. Berol. Hauniæ, 1786. 4to.